

Prameny práva EU

1. úvodní charakteristika práva EU
2. primární právo (výčet, charakteristika);
3. akty Unie (nařízení, směrnice, rozhodnutí);

Evropská unie vs. právo

- Terminologie
 - Dříve - právo ES = komunitární právo = právo býv. 1. pilíře EU – snaha zdůraznit jeho specifické vlastnosti
- EU = produkt práva
 - právo – integrační nástroj
- Evropská unie používá 2 metody regulace:
 1. samostatná unijní úprava (nařízení) – paralelně s vnitrostátním právem
 2. určování obsahu vnitrostátní úpravy (směrnice)
- EU tedy vytváří právo a to má zvláštní vlastnosti
 - subjektem je i jednotlivec
 - vztah mezi EU a čl. st. je určen právem EU!

PRAMENY PRÁVA EU

- **Materiální pramen práva** - v původním slova smyslu označuje důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva - *vůle uchovat mír a vytvořit pomocí hospodářského propojení lepší Evropu;*
- **Formální prameny práva**
 - právní normy vyjádřené v právních aktech
- členění dle původu a zakotvení práva:
 - primární
 - sekundární
 - + mezinárodní smlouvy uzavřené EU

Primární právo EU

- Zakládací smlouvy ve znění změn
- Přijímány konsenzem čl. st.
- Vymezují EU, její pravomoci, orgány, rozhodovací procedury, politiky...
- zakládací smlouvy, JEA, MAA, AMS, NIC, Smlouva společn. orgánech, protokoly, dodatky, smlouvy o přístupu
- Je tedy složeno z MS, ale nejsou pramenem MPV!
 - Protože zbavují státy části suverenity (popření z. svrchované rovnosti)
 - Jiný postup změn

Článek 48 SEU - změny

- 1. Smlouvy mohou být změněny řádným postupem pro přijímání změn. Mohou být rovněž změněny zjednodušeným postupem pro přijímání změn.
- Řádný postup pro přijímání změn
- 2. Vláda kteréhokoli členského státu, Evropský parlament nebo Komise mohou Radě předkládat návrhy na změnu Smluv. Tyto návrhy mohou mimo jiné směřovat k rozšíření nebo omezení pravomocí svěřených Unii ve Smlouvách. Tyto návrhy předá Rada Evropské radě a oznámí se vnitrostátním parlamentům.
- 3. Přijme-li Evropská rada prostou většinou po konzultaci s Evropským parlamentem a Komisí kladné rozhodnutí ve vztahu k posouzení navrhovaných změn, svolá předseda Evropské rady konvent složený ze zástupců vnitrostátních parlamentů, hlav států nebo předsedů vlád členských států, Evropského parlamentu a Komise. Institucionální změny v měnové oblasti jsou rovněž konzultovány s Evropskou centrální bankou. Konvent přezkoumá návrhy změn a konsensem přijme doporučení pro konferenci zástupců vlád členských států podle odstavce 4.
- Evropská rada může po obdržení souhlasu Evropského parlamentu prostou většinou rozhodnout, že konvent nesvolá, pokud to není odůvodněné rozsahem navrhovaných změn. V tom případě vymezí Evropská rada mandát pro konferenci zástupců vlád členských států.
- 4. Konferenci zástupců vlád členských států svolá předseda Rady, aby se společně dohodly změny, které mají být ve Smlouvách provedeny.
- Změny vstoupí v platnost po ratifikaci všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.
- 5. Pokud Lisabonskou smlouvu po dvou letech od jejího podpisu ratifikovaly čtyři pětiny členských států a jeden nebo více členských států se při její ratifikaci setkalo s obtížemi, bude se touto otázkou zabývat Evropská rada.

SEU

- PREAMBULE
- HLAVA I SPOLEČNÁ USTANOVENÍ
- HLAVA II USTANOVENÍ O DEMOKRATICKÝCH ZÁSADÁCH
- HLAVA III USTANOVENÍ O ORGÁNECH
- HLAVA IV USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI
- HLAVA V OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE A ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O SPOLEČNÉ ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITICE
- HLAVA VI ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

- SMLOUVA O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

SFEU

- PREAMBULE
- ČÁST PRVNÍ ZÁSADY
- HLAVA I DRUHY A OBLASTI PRAVOMOCÍ UNIE
- HLAVA II OBECNĚ POUŽITELNÁ USTANOVENÍ
- ČÁST DRUHÁ ZÁKAZ DISKRIMINACE A OBČANSTVÍ UNIE
- ČÁST TŘETÍ VNITŘNÍ POLITIKY A ČINNOSTI UNIE
- HLAVA I VNITŘNÍ TRH
- HLAVA II VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ
- HLAVA III ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV
- HLAVA IV VOLNÝ POHYB OSOB, SLUŽEB A KAPITÁLU
- HLAVA V PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA
- HLAVA VI DOPRAVA
- další politiky...
- ČÁST ČTVRTÁ PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ
- ČÁST PÁTÁ VNĚJŠÍ ČINNOST UNIE
- HLAVA I OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE
- HLAVA II SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA
- HLAVA III SPOLUPRÁCE SE TŘETÍMI ZEMĚMI A HUMANITÁRNÍ POMOC
- HLAVA IV OMEZUJÍCÍ OPATŘENÍ
- HLAVA V MEZINÁRODNÍ SMLOUVY
- HLAVA VI VZTAHY UNIE S MEZINÁRODNÍMI ORGANIZACEMI A TŘETÍMI ZEMĚMI A DELEGACE UNIE
- HLAVA VII DOLOŽKA SOLIDARITY
- ČÁST ŠESTÁ INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ USTANOVENÍ
- HLAVA I INSTITUCIONÁLNÍ USTANOVENÍ
- HLAVA III POSÍLENÁ SPOLUPRÁCE
- ČÁST SEDMÁ USTANOVENÍ OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Pro srovnání – čs. Ústava

- Hlavička zákona
- Preambule
- Hlava I. Čl. 1 – 14 Základní ustanovení
- Hlava II. Čl. 15 – 53 Moc zákonodárná
- Hlava III. Čl. 54 – 80 Moc výkonná
- Hlava IV. Čl. 81 – 96 Moc soudní
- Hlava V. Čl. 97 Nejvyšší kontrolní úřad
- Hlava VI. Čl. 98 Česká národní banka
- Hlava VII. Čl. 99 – 105 Územní samospráva
- Hlava VIII. Čl. 106 – 113 Přejícná a závěrečná ustanovení

AKTY UNIE - SEKUNDÁRNÍ PRÁVO EU

- Vzniká činností orgánů EU
- Čl. 288 SFEU (dříve 249 SES):
 - Pro výkon pravomocí Unie přijímají orgány nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.
 - Nařízení** má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.
 - Směrnice** je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.
 - Rozhodnutí** je závazné v celém rozsahu. Pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.
 - Doporučení** a **stanoviska** nejsou závazná.

Konkrétní ustanovení (kdo, co, čím): např.

- **Článek 113 SFEU: Rada** zvláštním legislativním postupem a po **konzultaci s Evropským parlamentem a Hospodářským a sociálním výborem** jednomyslně přijme ustanovení k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obratu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní v rozsahu, v jakém je tato harmonizace nezbytná pro vytvoření a fungování vnitřního trhu a zabránění narušení hospodářské soutěže.
- **Čl. 53 SFEU odst. 1.** : Za účelem usnadnění přístupu osob k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu přijmou **Evropský parlament a Rada** řádným legislativním postupem směrnice upravující vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o kvalifikaci, jakož i koordinaci právních a správních předpisů členských států týkajících se přístupu k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu.
- **Článek 114 SFEU: 1.** Není-li ve Smlouvách stanoveno jinak, použijí se k dosažení cílů uvedených v článku 26 následující ustanovení. **Evropský parlament a Rada** řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají **opatření** ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.

Nařízení

- vydává: R, R + EP, K, ECB
- charakteristika:
 - Unijní charakter
 - Přímá použitelnost (aplikovatelnost)
- paralelní úprava existující vedle vnitrostátního práva – unifikace!
- tam, kde je potřeba jednotné úpravy

NAŘÍZENÍ č. 1 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství

RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle nějž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;

vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalská, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

Článek 2

Texty zasílané orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v témže jazyce.

Článek 3

Texty zasílané orgánem členskému státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

Článek 4

Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

Článek 5

Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

Článek 6

Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

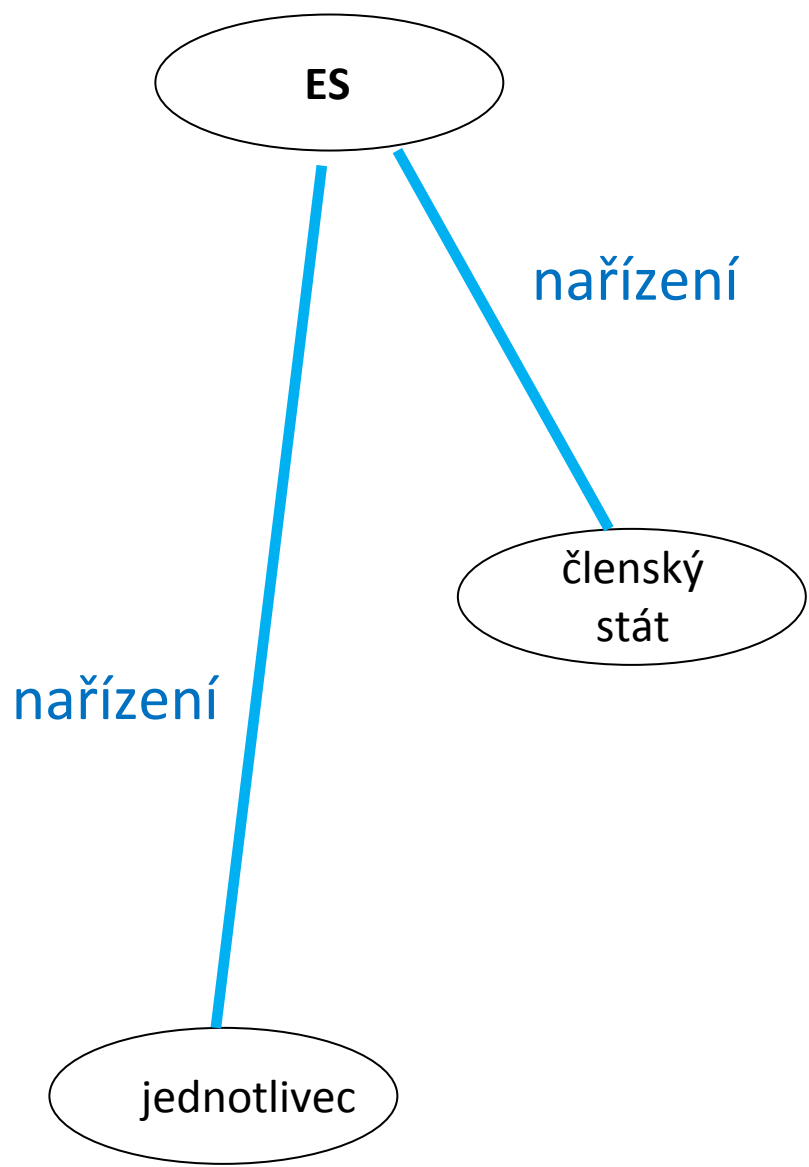
Článek 7

Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednací řád.

Článek 8

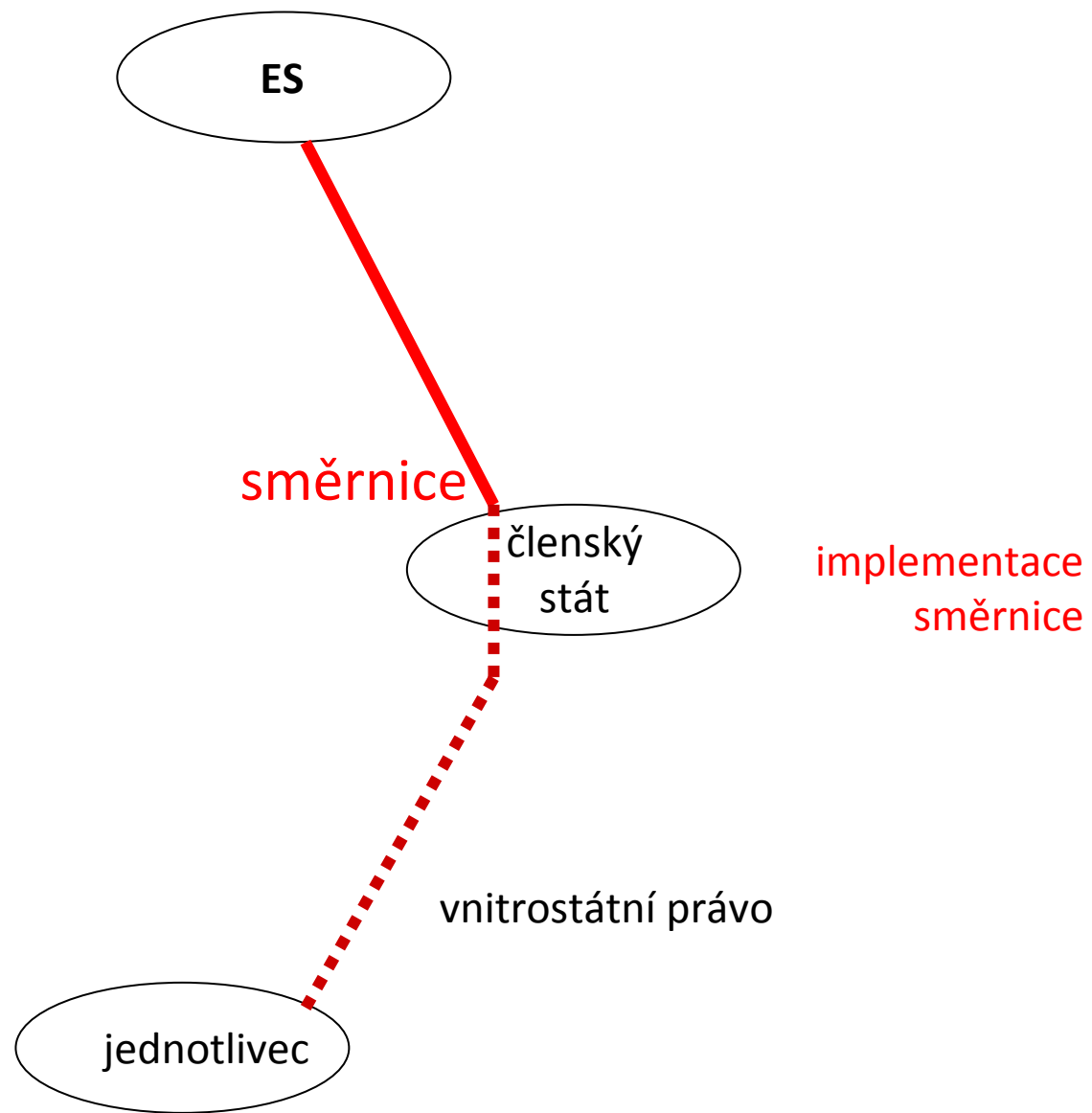
V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice

- Vydává: R, R+ EP, K
- cíl směrnice **harmonizace** práva
- zohlednění národních specifik
- směrnice automaticky „nenahrazuje“ národní právní předpis, členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství
- implementace vs. transpozice
- OT1 - vnitrostátní ekvivalent?
- OT2 – může jednotlivec porušit směrnici?
- Výhody:
 - Snazší přijmout tuto formu úpravy
 - Členskými státy je ponechána jejich vnitrost. úprava

- Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...
- vzhledem k tomu, že ...,
- PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:
- Článek 1 ... *vynechány*

Článek 6

Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.

Článek 7

Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.

Článek 9

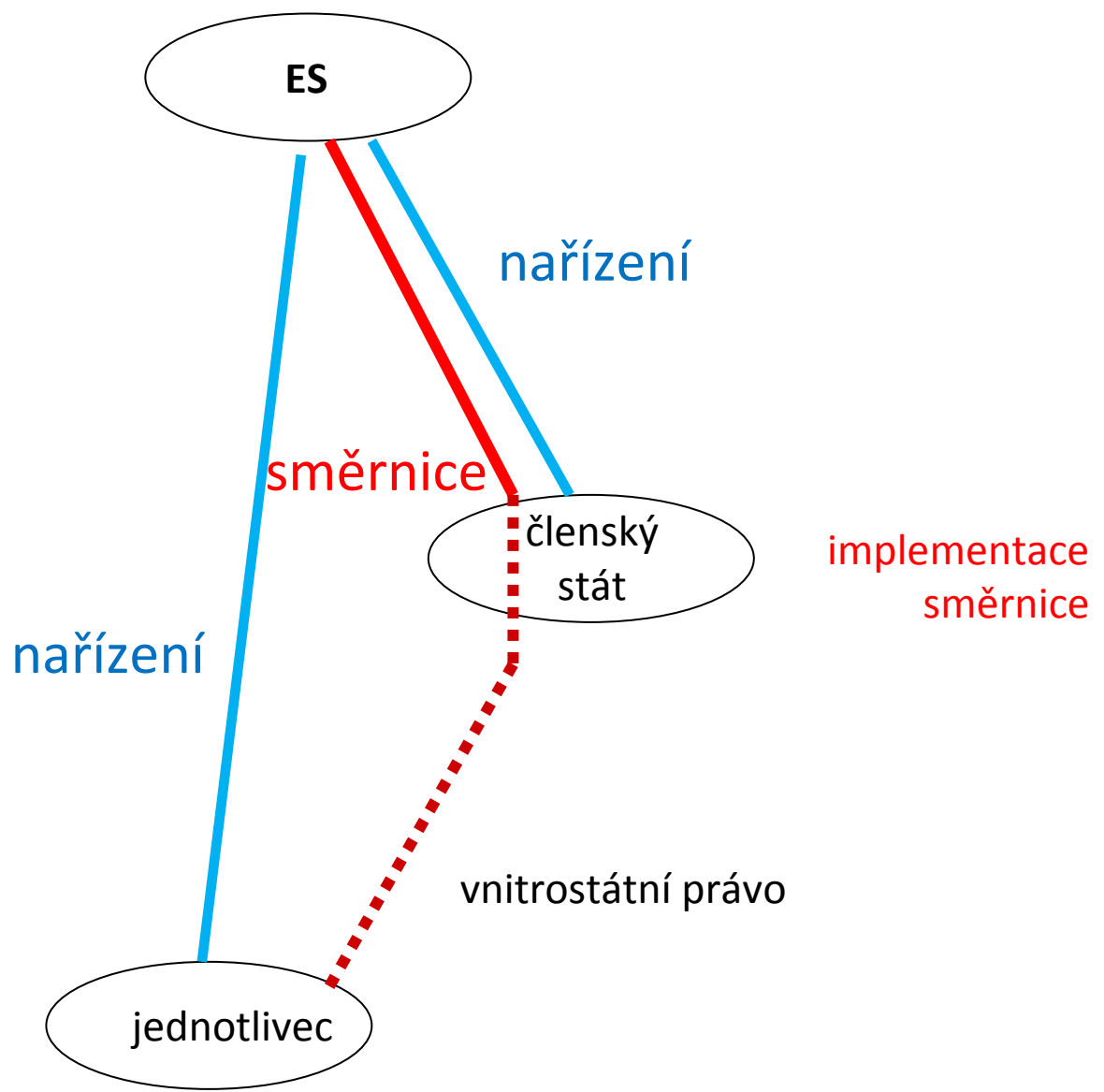
1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi.

...

Článek 11 Tato směrnice je určena členskými státy.

Příklad implementace

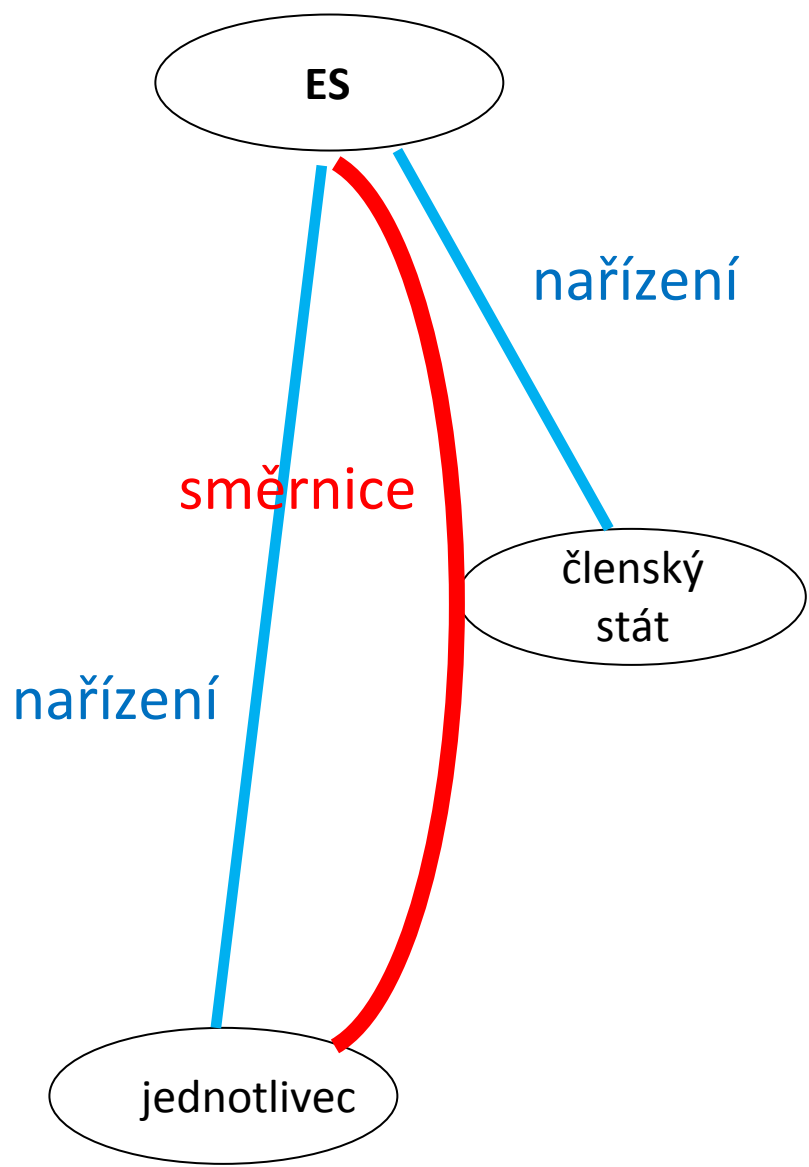
- **Směrnice 7/97/ES: Článek 6 - Právo odstoupit od smlouvy**
 - 1. V případě jakékoli smlouvy uzavřené na dálku musí být spotřebiteli poskytnuta lhůta alespoň sedmi pracovních dnů, v rámci které může od smlouvy odstoupit bez sankcí a bez uvedení důvodu. Jedinou platbou, která může být po spotřebiteli požadována, jsou skutečně vynaložené náklady spojené s vrácením zboží.
- **český občanský zákoník: § 53**
 - (7) Byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění...
 - (10) Uplatní-li spotřebitel právo na odstoupení od smlouvy podle odstavce 7, má dodavatel právo pouze na náhradu skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží. Dodavatel je zároveň povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky nejpozději do 30 dnů od odstoupení.

Stát směrnici neprovede

možné důsledky:

1. porušení povinnosti – řízení dle čl. 258 SFEU (dříve 226 SES)
2. přímý účinek
3. nepřímý účinek
4. odpovědnost za škodu

Rozhodnutí

- Vydává: R, K, ECB
- IPA – týká se jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je adresováno (typicky jako správní akty)
- adresátem?
- povahu obecně závazného předpisu jen výjimečně
- k řešení konkrétních případů

Rozhodnutí Komise 2004/559/ES, kterým se stanoví seznam oblastí České republiky spadajících pod cíl 2 strukturálních fondů pro období 2004 až 2006

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

vynecháno ...

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cíl 2 strukturálních fondů spočívá v podpoře hospodářské a sociální přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím.
- (2) Komise a členské státy usilují o to, aby zajistily, že pomoc bude skutečně soustředěna na nejvážněji postižené oblasti a na nejvhodnější zeměpisné úrovni.
- (3) Horní mez způsobilého počtu obyvatel je 370000 v souladu s čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 1260/1999, kterým se stanoví horní mez pro Českou republiku na 31 % obyvatelstva v regionech NUTS II nespádajících pod cíl 1.
- (4) Komise připravuje na základě návrhů členských států a v úzké součinnosti s dotčeným členským státem a s náležitým ohledem na jeho priority seznam oblastí spadajících pod cíl 2,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Oblasti v České republice spadající od 1. května 2004 do 31. prosince 2006 pod cíl 2 strukturálních fondů jsou uvedeny v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno České republice.

Doporučení a stanoviska

- nejsou právně závazné (proto jen akty, nikoliv právní akty EU)
- ochrana důvěry, posílení právní jistoty
- přiblížení situace svým adresátům

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

vzhledem k těmto důvodům: ...

DOPORUČUJÍ:

I. aby členské státy v zájmu podpory rozvoje průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb přijaly opatření nezbytná pro zajištění ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních a on-line informačních službách tím, že:

1. zváží zavedení opatření v rámci svého vnitrostátního práva nebo právní praxe, pokud jde o právo na uveřejnění odpovědi nebo rovnocenné prostředky nápravy v souvislosti s on-line médii, při dodržení vnitrostátních a ústavních právních předpisů, a aniž by byla dotčena možnost upravit způsob jeho výkonu, aby se zohlednily zvláštnosti každého typu média;

Shrnutí a zásady aplikace

- EU – vlastní právní řád – tzv. komunitární právo - **případ COSTA/ENEL**
 - „Na rozdíl od obvyklých mezinárodních smluv vytvořila Smlouva o EHS **vlastní právní řád**, který ... se stal součástí právního řádu členských států a který jsou jejich soudy povinné aplikovat. Tím, že bylo na neomezenou dobu založeno Společenství, jež je vybaveno vlastními institucemi, právní subjektivitou, pravomocí vytvářet vlastní legislativu a schopností rozvíjet vlastní aktivity na mezinárodním poli a zejména skutečnými pravomocemi vyplývajícími z omezení kompetencí nebo přenosem pravomocí ze států na Společenství, tyto státy omezily svá suverénní práva..., a vytvořily tak soubor práva závazného **pro jejich příslušníky i pro ně samotné.**“
- to jak bude aplikováno – stanoví právo EU samo! -> **zásady aplikace:**
 - **zásada přímého účinku** (tzn. působení na jednotlivce)
 - **zásada přednosti před vnitrostátním právem!** (v případě rozdílné právní úpravy má mít přednost unijní)

Formální náležitosti právních aktů

1. odůvodnění

- *Článek 296 SFEU (dříve 253 SES):* Právní akty musí obsahovat odůvodnění a odkazovat na návrhy, podněty, doporučení, žádosti nebo stanoviska požadovaná Smlouvami.

2. číslování

3. publikace

- *Článek 297 SFEU (dříve 254 SES): :*

Legislativní akty přijaté řádným legislativním postupem podepisuje předseda Evropského parlamentu a předseda Rady.

Legislativní akty přijaté zvláštním legislativním postupem podepisuje předseda orgánu, který je přijal.

Legislativní akty se vyhláší v **Úředním věstníku Evropské unie**. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.

Mnohojazyčnost

- 23 jazyků – všechny úřední a autentické
- vzájemná rovnost
- spontánní selekce tzv. pracovních jazyků
- ve světě existují multi-linguální státy – odlišné řešení – 1 či několik jazyků, obdobně též mezinárodní organizace
 - ➔ EU je svým přístupem výjimečná!
- ESD vyžaduje, aby všechny jazykové verze byly při interpretaci a aplikaci práva srovnávány – dnes nemožné...
- proto – srovnání se 2 či 3 jazyky je dnes považováno za dostačující
- problémy v ČR:
 - zpočátku zcela chybějící překlady – viz případ SKOMA-LUX
 - nevhodná terminologie zcela ignorující domácí zažitou terminologii
 - nepřesné (rozdílné) překlady
 - absence vnitřní koherence při používání jednotlivých termínů – jedna a tatáž věc označena v různých předpisech EU různě
- většinu problémů lze vyřešit interpretačně a srovnáním s jinými verzemi, vhodná by ale byla důkladná revize

Interpretace práva ES

- 1 právo → nutný jednotný výklad
- problém s mnohojazyčností
- překlady – nekvalitní, rozdílné, případně zcela chybějící (případ SKOMA-LUX)
- akcentován teleologický výklad, dále nutné srovnávání jazykových verzí
- princip *effet utile*
- prostředkem zajištění jednotného výkladu – řízení o předběžné otázce
 - možnost/povinnost národních soudů předložit ESD výkladovou otázku